HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין לי אלא בארץ בח"ל מנין תלמוד לומר אתך בכל מקום שאתך אם כן מה ת"ל בארץ בארץ צריך להביא ראיה בח"ל אין צריך להביא ראיה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה בא הוא ועדיו עמו קרא למה לי אמר רב ששת דאמרי שמענו שנתגייר בב"ד של פלוני סד"א לא ליהמנייהו קמ"ל (א) בארץ אין לי אלא בארץ בח"ל מנין ת"ל אתך בכל מקום שאתך והא אפיקתיה חדא מאתך וחדא [א] מעמך וחכ"א בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה ואלא הא כתיב (ב) בארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד"א משום טיבותא דארץ ישראל קמגיירי והשתא נמי דליכא טיבותא איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני קמ"ל א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן [א]הלכה בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה פשיטא (ה)יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה קראי קמ"ל ת"ר [1]ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בב"ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל רבי יהודה יש לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א"ל הן א"ל [ב]נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך [ומי] א"ר יהודה אבנים לא מהימן (ג)והתניא [2]יכיר יכירנו לאחרים מכאן א"ר יהודה [ג]נאמן אדם לומר זה בני בכור [ד]וכשם שנאמן לומר זה בני בכור כך נאמן לומר בני זה בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא וחכ"א אינו נאמן א"ר נחמן בר יצחק ה"ק ליה לדבריך עובד כוכבים אתה ואין עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בנים הן יש לך בני בנים הן א"ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך תניא נמי הכי ר' יהודה אומר [ה]נאמן אדם לומר על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא [ו]וההוא לענין יכיר איתמר תנו רבנן [ז]גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו ענשן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חללת שבת ענוש סקילה וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

לא

בכל מקום שאתך. ולקמן פריך הא אפיקתיה: **צריך להביא ראיה.** שבב"ד נתגייר שמא גבעוני מהול הוא ומשום שבחא דא"י הוא דקאמר הכי ומשקר: ה"ג **מהו דתימא לא ניהמניהו:** [ב] **מעמך.** גר ותושב וחי עמך (ויקרא כה): **דליכא טובה.** דפסק חלב ודבש: **דקמסייעי קראי.** דהא עמך כל מקום שאתך משמע ואפילו בארץ ובארצכם למה לי אלא לאו ארא"י קאי דבארץ צריך להביא ראיה ולא בחוצה לארץ: מדכתיב (ג) גר אצל ושפטתם מכאן אמר ר' יהודה גר בעי בית דין: **יכיר.** את הבכור בן השנואה יכיר: **יכירנו לאחרים.** שאם אין ב"ד מכירים אותו נאמן עליו אביו לומר זה בני בכור ליטול פי שנים: **בן גרושה הוא.** וכהן חלל הוא: **ואין עדות לעובד כוכבים.** הואיל ובניך מוחזקין בכשרות אין אתה נאמן להעיד עליהן ולפוסלן: **לפסול את בניך.** דנפקא לן מיכיר ואי אתה נאמן לפסול את בני בניך: **והלכתא כרב נחמן.** דאמר לדבריו עובד כוכבים הוא ואין עדות לעובד כוכבים ואפילו אבנים לא מהימן: **והתניא כרבינא.** דנאמן הוא על בנו קטן שאין לו בנים וקס"ד דהא מתני' בגר שבא ואמר גר אני קמיירי: **ההיא.** דקתני נאמן הוא על בנו קטן: **לענין יכיר.** תניא אההיא מתני' דיכיר קאי דקתני וכשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור כך נאמן לומר זה בני בן גרושה ועלה קתני דנאמן הוא על הקטן דהא ישראל הוא ויש לו עדות והתורה האמינתו על בנו ולא על בן בנו אבל גבי גר אפילו אבנו לא מהימן דאין עדות לעובד כוכבים: **וסחופין.** שפלים וכפויין כמו סחופי כסא (שבת דף סו:) כפיית הכלי: **ואיני כדאי.** ואיני ראוי להשתתף בצרתן ומי יתן ואזכה לכך: **ומודיעים אותו.** לקמן מפרש טעמא דכולה מתני':

לא

דבר תורה חד נמי כשר הכא מדמין לגזילות וחבלות דבעינן שלשה לכ"ע ור' יוחנן דהכא אית ליה בהדיא (ד) בירושלמי דשנים שדנו אין דינייהם דין וא"ת ואנן היכי מקבלין גרים הא בעינן מומחין וי"ל דשליחותייהו עבדינן כדמשמע נמי בשילהי המגרש (גיטין דף פח: ושם) וכמו שחשו לנעילת דלת בפני לווין חשו נמי לנעילת דלת בפני גרים (ג):

[ד] **במוחזק לך.** אומר רבינו תם דדוקא בדידעינן דהוה עובד כוכבים מעיקרא דאי לא הוה ידעינן מהימן מגו דאי בעי אמר ישראל אני דמהימן כדמשמע בריש מסכת פסחים (דף ג: ושם) גבי ההוא עובד כוכבים דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים ואין לומר שאני התם דהוו סמכי ארובא דהוו ישראל דהא בכל מקום נמי איכא רובא (ה)דרוב הבאין לפנינו בתורת יהדות ישראל הם ועוד ראיה משמעתין דאמר ליה ר"י אי אתה נאמן לפסול את בניך ואיהו גופיה כשר אלא דשוי נפשיה חתיכה דאיסורא אבל אם בא על בת כהן לא פסלה כדפי' לעיל (ה) ומההיא דלעיל (דף מה.) דא"ל זיל גלי אין ראיה דשמא לא היו בודקים אלא אם הוא ישראל אם לאו אבל במשפחתו לא היו בודקין: **אין לי אלא בארץ.** פי' דמקבלין גרים ואע"ג דחובת הגוף היא בעיא ריבויא כיון דכתיב בארץ כדאשכחן בסוף פ"ק דקידושין (דף לח:) גבי שילוח עבדים והשמטת כספים אי נמי בארץ לא חיישינן דלמא הדרי בהו משום דאיכא שבחא דארץ ישראל: **מהו דתימא לא להימניהו.** ויש ספרים דגרסי מהו דתימא ליהמניהו וה"פ ליהמניהו כעד מפי עד: **יש לך עדים.** פירוש שנתגיירת בינך לבין עצמך ותימה מיהא אי הא דבעינן ג' היינו דוקא לכתחלה אבל דיעבד חד נמי כשר א"כ אם יש לו עדים לאו בינו לבין עצמו הוא: **נאמן אתה לפסול עצמך כו'.** היינו דוקא במילי (ו)דמשוי נפשיה חתיכה דאיסורא אבל אם בא על בת כהן לא פסלה כדפרישית לעיל בסוף פ' שני (דף כה: ושם) וא"ת היכי דמי אם אשתו עובדת כוכבים ממה נפשך בניו פסולים דאין קרוי בנך אלא בנה ואם היתה אשתו ישראלית ממה נפשך בניו כשרים דקי"ל (לעיל דף מה.) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר וכי תימא נהי דממזר לא הוי פגום מיהא הוי הא השתא נמי דאין נאמן פגומין הם דר"י אית ליה בפרק עשרה יוחסין (קדושין עז.) דבת גר זכר כבת חלל זכר וי"ל דקסבר ר"י עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר דבפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג. ושם) אמר דר' יהודה סבר לה כרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין: **כך נאמן אדם לומר זה בן גרושה.** ר' אליהו מפרי"ש מפרש דנפקא לן מדכתיב בן השנואה יכיר (דברים כא) וכן משמע בירושלמי בפרק בתרא דקידושין ולשון הש"ס לא משמע הכי דקתני כשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור משמע דמינה גמר וי"מ דטעמא דר' יהודה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני בכור אפי' על תינוק בין הבנים וכשאומר על הקטן שהוא בכור א"כ הראשון ממזר אלמא דנאמן לפוסלו וה"נ דנאמן לומר שהוא בן גרושה: **ואין עדות לעובד כוכבים.** ועל עצמו נאמן משום דשוי נפשיה חתיכה דאיסורא: **ואין אתה נאמן לפסול בני בניך.** אומר ר"י דה"פ נאמן אתה לפסול בניך פי' כשאין לו אלא בנים ואין לו בני בנים ואי אתה נאמן לפסול בני בניך כשיש לו בני בנים אין נאמן לפסול אפי' בניו דאין סברא לומר שיהיו בניו פסולים ובני בניו כשרים וכן משמע בסמוך דקאמר ואין אדם נאמן על בנו גדול ומפרש כשיש לו בנים משמע דאבנו נמי לא מהימן: **והלכתא** כוותיה דרב נחמן בר יצחק. משמע דהלכה כר"י דנאמן אף לפסול בניו דדוקא משום דאין עדות לעובד כוכבים דאין יכול לפוסלן ולא כמו שמפרש רבינו תם דאין הלכה כרבי יהודה אלא כשפוסל אחרים על ידי הכרת בכור אבל בלא הכרת בכור לא ובשאלתות בפרשת (ז) וירא נמי דקדק מהך דשמעתין דבכל ענין הלכה כרבי יהודה:

מטבילין

מסורת הש"ס

(א) [ברכות ט. וש"נ], (ב) קידושין עד. עח: ב"ב קכז:, (ג) [וע"ע תוס' קידושין סב: ד"ה גר], (ד) שייך לעמוד הקודם, (ה) [נ"ל וארא ס"ס מ"א],

תורה אור השלם

1. וָאֲצַוֶּה אֶת שֹׁפְטֵיכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר שָׁמֹעַ בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ: דברים א טז
2. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה: דברים כא יז

גליון הש"ס

גמ' א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך. ע' כתובות כה ע"ב תד"ה הרי שאמר: שם ואי אתה נאמן לפסול את בניך. ע' לעיל כה ע"ב תד"ה לימא רב יוסף: תוס' ד"ה במוחזק לך וכו' דרוב הבאין וכו'. עיין ירושלמי רפ"ב דר"ה ובקרבן עדה שם: ד"ה נאמן אתה לפסול וכו' דמשוי נפשיה חתיכה דאיסורא. ע' במרדכי סוף פירקין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמ"ל בארצכם אין לי: (ב) שם הא כתיב בארצכם ההוא: (ג) רש"י ד"ה מדכתיב גרו אצל: (ד) תוס' ד"ה משפט (בעמוד הקודם) אית ליה בהדיא. נ"ב עי' סנהדרין ג' ע"ב תוד"ה דברי הכל: (ה) ד"ה במוחזק וכו' כדפי' לעיל. נ"ב בפ' שני דף כה ע"ב בד"ה לימא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעמך. נ"ל מאתכם (דכתיב בתר וכי יגור כו' הגר אתכם וכ"ה בתורת כהנים ומ"ש רש"י הוא תמוה): [ב] רש"י ד"ה מעמך כו' עד סה"ד. נמחק:

מוסף רש"י

יכיר. קרא יתירא הוא (רשב"ם ב"ב קכז:). **נאמן אדם לומר זה בני בכור.** ואף על פי שמחזיקין אחר בבכור (שם). **בני זה בן גרושה הוא.** לאחר שגרשתיה החזרתיה וילדה לי זה, או שנשא אשה גרושה וסברא הוא מדכתיב יכיר, מה לי בכור מה לי לדבר אחר (שם). **בן גרושה הוא.** וחלל הוא, **או בן חלוצה הוא.** בן חלוצה חלל מדרבנן, גזירה חלוצה אטו גרושה ואע"ג דנפקא לן (לעיל כד.) מדכתיב ואשה גרושה, הא אמרינן התם דקרא אסמכתא בעלמא (ב"ב שם). **וחכ"א אינו נאמן.** לא בבכור ולא בחלל וכגון שמוחזקין באחר שהוא בכור, וקרא מוקי בצריך היכרא, כגון שבאו ממדש בכאן ואין מוחזקין באחד מהן מי הבכור ומי הפשוט התם ודאי אב מהימן (שם).

עין משפט נר מצוה

קכז א מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג לאוין קטז טוש"ע י"ד סי' רסח סעיף י:
קכח ב מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סי"א:
קכט ג מיי' פ"ב מהל' נחלות הלכה יד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן רעז סעי' יב:
קל ד מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' טז סמג לאוין קטז:
קלא ה ו מיי' שם הל' טז וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף כט:
קלב ז מיי' פי"ג שם הל' יד ופי"ד הל' א סמג לאוין קטז טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף ב:

תוס' חד מקמאי

וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפר"א דמילה: א"ר יוחנן בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה כשהוא מוחזק בעובד כוכבים אבל אם אינו מוחזק א"צ להביא ראיה. הפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל אני מאבותי. וראיה לדבר ההוא עובד כוכבים דהוה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' פי' לא היו מוחזקים בו שהוא עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראיה עליו ועל בניו אלא היו מוחזקים בו שהיה גר. ושאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלו' יש לך עדים שנתגיירת בינך לבין עצמך אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירת בפני ב"ד או [א] בפניהם קבל עליו עול מצות שהודיעוהו [הרי] הוא גר גמור והוא עצמו כשר ומיירי שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובא אח"כ על גיורת או על בת ישראל הרי בניו כשרים. דקי"ל עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ואם לבתה האמר ר' יהודה בת גר זכר כבת חלל זכר. והיכא דאמרי סהדי שמענו שנתגייר בב"ד פלוני מהימנין ליה. תניא א"ר יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"ר חייא בר אבא א"ר (שמעון) [יוחנן] לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאבריה המניה רחמנא ולא אבר בריה:

[א] דעתו דבדיעבד אפי' דקבלת עול מצות בלבד סי' בפני ב"ד נמי סגי ועי' בטוש"ע יו"ד סימן רס"ח סעיף ג'.